

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

Osnovna polazišta

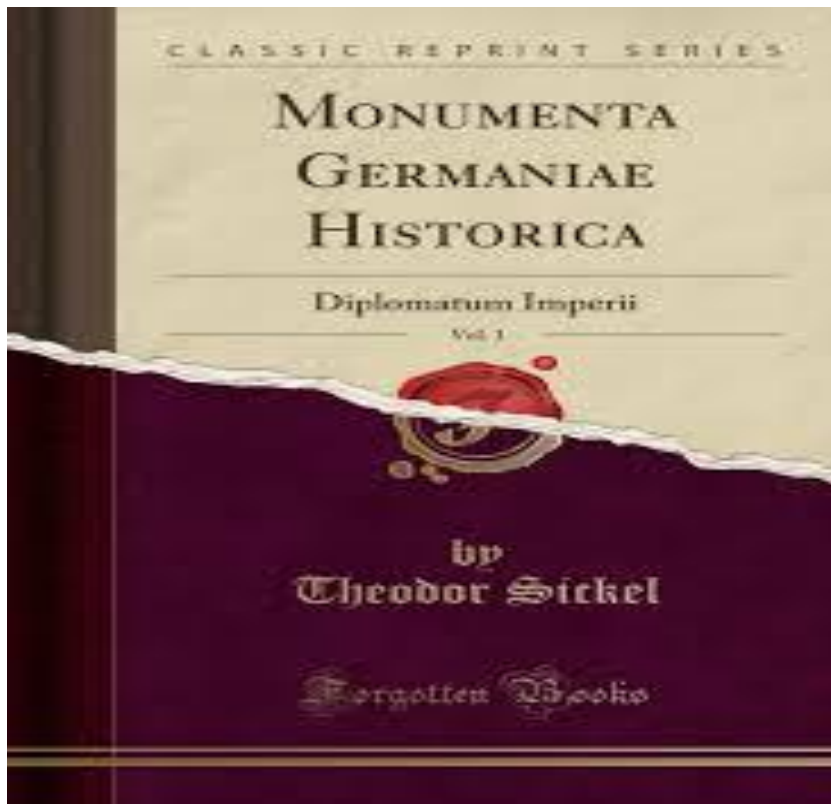
- **Istoriografija u Njemačkoj se razvijala u duhu učenja tradicionalne istorije** . Pod uticajem filozofa, historičari će početi da shvataju ideju kao jedinu pokretačku silu istorije. Tako će se prvo roditi tzv. **njemački romantizam u istoriografiji**, čije će obilježje biti odbacivanje cjelokupnoga misaonog koncepta prosvjetiteljstva, odbacivanje racionalizma i bjezostvo u iracionalni svijet u kojem je mit kao najviša vrijednost zamijenio kult razuma

Osnovna polazišta

Temelje njemačkoj tradicionalnoj istoriji su udarili u oblasti filozofije istorije velikani poput **Imanuela Kanta (1724-1804)**, **Johana Gotfrida Herdera (1744-1803)** i posebno **Georga Vilhelma Fridriha Hegela (1770-1831)** na čijim učenjima će se uobličiti shvatanja istorije kao zakonitog i nužnog istorijskog procesa sa naglašenim metafizičkim smislom.

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

prva knjiga izašla 1826. godine

Osnova spajanja erudicije i
znanja-istoricizam

- U Njemačkoj će se pojaviti *istoricizam*, odnosno istraživanje pojedinačnih i kolektivnih individualnosti (istaknutih ličnosti, država, nacija i naroda). Najpoznatiji predstavnik njemačkog klasičnog istoricizma *Leopold von Ranke* (1795-1886) uticao je na razvoj i shvatanja naučne istoriografije ne samo u Njemačkoj nego i širom Evrope i SAD. Rankeovi nasljednici, od kojih su najpoznatiji *Johan Gustav Droysen* (1808-1884), osnivač tzv. pruske škole, *Hajnrich von Zibel* (181- 1895), *Teodor Mommsen* (1817-1903), *Hajnrih von Traičke* (1834-

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

Njemački historičari-mediavelisti

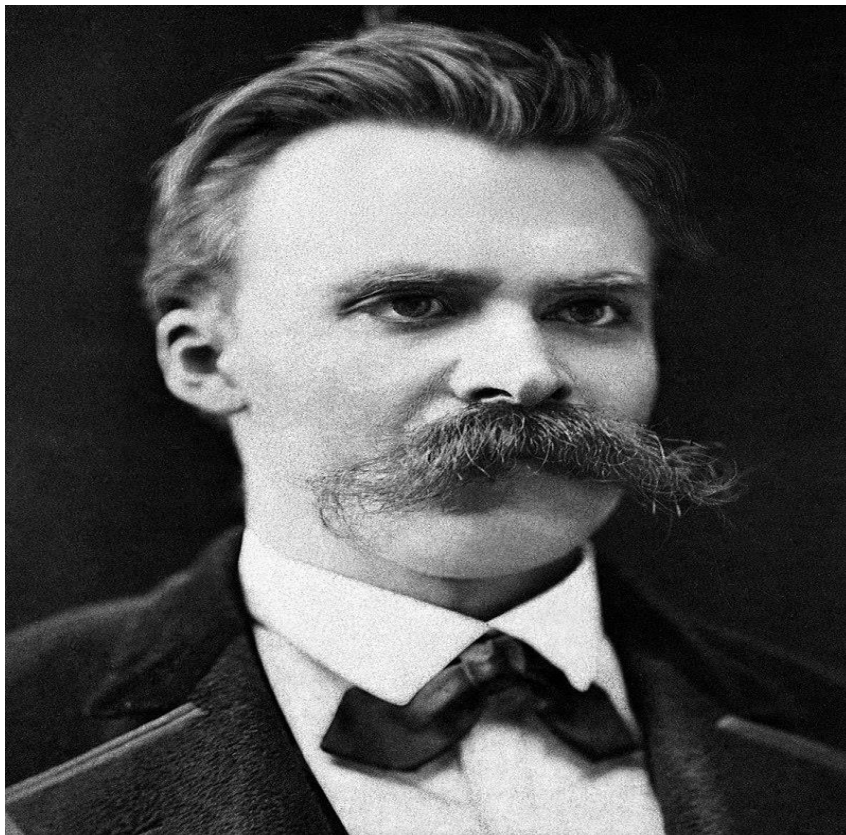

Zakružena metoda

- Rankeovi nasljednici, od kojih su najpoznatiji **Johan Gustav Droysen (1808-1884)**, osnivač tzv. pruske škole, **Hajnrich von Zibel (181- 1895)**, **Teodor Momsen (1817-1903)**, **Hajnrih von Trajčke (1834-1896)** i **Ernst Bernhajm (1850–1942)** zakružili su shvatanja i metode tradicionalne historije, načina njenog istraživanja i promišljanja.

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

Fridrih Niče (1844-1900)

Prve kritike njemačkog
istoricizma

- osudio apologetiku režima i proizvoljnost razumijevanja povijesne zbilje i ukazao da o prošlosti ima onoliko istina koliko ima njenih perspektiva. **Znanje o istoriji bi, po Niče, trebalo postati slugom ljudi, a ne njihovim gospodarom i za njega su istoričari uglavnom slavili prošlost na štetu sadašnjosti.** Za Ničea je istorija civilizacije borba jakih i slabih za moć, a njegovo učenje o istoriji iskoristila je njemačka nacistička ideologija, posebno u dijelu učenja da istoričari treba da posreduju između velikih ličnosti i da pokažu da čovjekov cilj nije na kraju

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

Fridrih Niče (1844-1900)

Fridrih Niče (1844-1900)

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

Jakob Burckhardt (1818-1897)

Ničeovo učenje nije značajnije uticalo na profesionalne historičare

- Burkhardt je bio prvi profesionalni historičar koji se suprotstavio njemačkom idealističkom historicizmu, iako je bio Rankeov učenik (polaznik semina ra) **Bavio se kulturnom kritikom sadašnjosti i iznio stanovište da istorija nije kretanje prema određenom cilju.** *Istorijsko mišljenje je za Burckharta jedini spas za evropsku kulturu od uništenja u kapitalističkom svijetu, čime odbacuje mišljenje Ničea koji je sumnjao u vrijednost istorije za život.*

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

KARL MARX 1818-1893

FRIDRIH ENGELS 1820-1895

[2] Karl Marx (1818–1883).

[3] Friedrich Engels (1820–1895).

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

MATERIJALISTIČKO SHVATANJE ISTORIJE

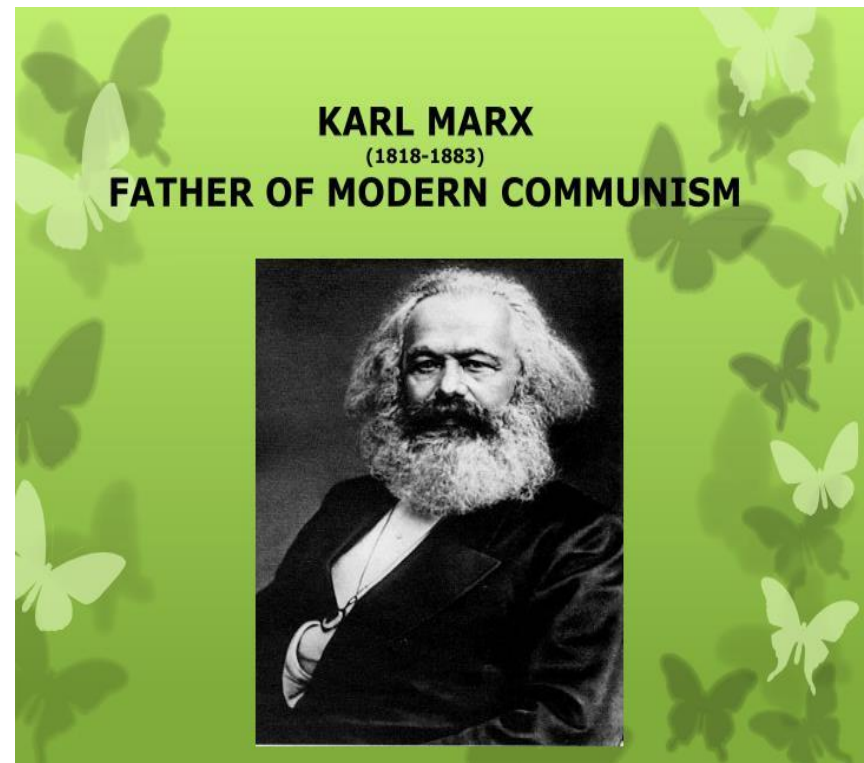
- Učenja *Karla Marksa* (1818-1883) i *Fridriha Engelsa* (1820-1895) čine osnovu materijalističkoga shvatanja istorije, koje će izvršiti značajan uticaj na razvoj historiografije širom svijeta, a posebno u zemljama bivšeg socijalističkog bloka. Za Marksovo učenje po kojem je život prožet prošlošću istorija je jedina nauka, a proučavanje prošlosti je bitno za spoznaju zakonitosti i opšteg pravca istorijskog razvoja, a poznavanje istorije jedno od oruđa da se čovjek oslobodi društvenog uređenja koji su suprotni njegovoj iskonskoj naravi. Marksovo učenje kasnije je u različitim interpretacijama ugrađeno u shvatanja istorije sa marksističkim predznakom.

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

UTICAJ

- Ono što je izvjesno jeste činjenica da je Marksovo učenje otvorilo alternativu savremenoj političkoj i događajnoj istoriji, fiksiranoj uglavnom na državu i naciju, u smislu otvaranja puta prema socijalnoj istoriji, odnosno istorijskoj sociologiji. Njegovo materijalističko shvatanje istorije je bilo u suprotnosti sa spekulativnom filozofijom istorije i utopijskim socijalizmom, sa jasnim ciljem istraživanja pokretačkih snaga na polju materijalnih i društvenih uslova opstanka. Zato je Marks velike istorijske preobražaje vidio, prije svega u promjeni načina proizvodnje na osnovu pojave novih proizvodnih snaga, očekujući da će se i kapitalistički način proizvodnje prevazići revolucijom. Krajnji cilj je bilo besklasno društvo, a čitava istorija čovječanstva nije ništa drugo do borba klasa.

UTICAJ

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

(Heinrich von Srbik, 1878-1951

BRANITELJ NACIZMA

- samo jedan od poznatijih historičara (*Heinrich von Srbik, 1878-1951*) je bio poznat po otvorenoj odbrani nacizma, ali odgovornost njemačke istoriografije u duhovnoj pripremi nacizma nijesu priznavali ni **MNOGI DRUGI**

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

Gerhard Ritter (1888-1967).

GLAVNI BRANITELJ TRADICIONALIZMA

- Riter je postao glavni branilac njemačke tradicionalne historiografije i **mišljenja da je nacizam proizvod diskontinuiteta u njemačkoj istoriji i da njegove korijene ne treba tražiti u Pruskoj**, odnosno u ujedinjenoj Njemačkoj, nego u modernoj evropskoj civilizaciji, materijalizmu, slomu religijskih i moralnih mjerila i masovnoj demokratizaciji proistekloj iz francuske revolucije kao i u opasnosti od socijalnih nemira i manipulaciji ljudima. Međutim, unutar mlađe generacije historičara će se uskoro pojaviti zagovornici prevrednovanja njemačkog historijskog razvoja na osnovu saznanja da je nacizam posljedica određenog historijskog kretanja.

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

FRIC FIŠER(1908–1999),

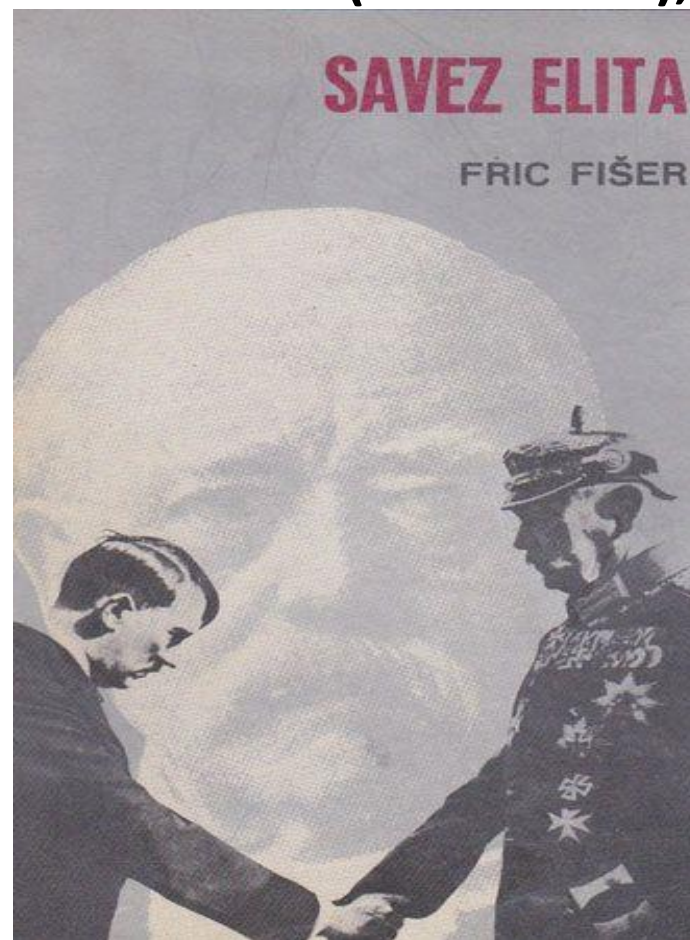
**NACIZAM IMA UTEMELJENJE U
NJEMAČKIM RATNIM CILJEVIMA**

- Fišer je pokazao da su sve političke grupe u Prvom svjetskom ratu zagovarale ekspanzionizam i postizanje njemačke hegemonije u Evropi i da su njemački ratni ciljevi i u I i u II svjetskom ratu slični i da među njima postoji kontinuitet, te da se ciljevi I i II svjetskog rata temelje na imperijalizmu predratnoga perioda i strukturi njemačkog društva

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

FRIC FIŠER(1908–1999),

FRIC FIŠER(1908–1999),

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

- Fišer je pokazao da su sve političke grupe u Prvom svjetskom ratu zagovarale ekspanzionizam i postizanje njemačke hegemonije u Evropi i da su njemački ratni ciljevi i u I i u II svjetskom ratu slični **i da među njima postoji kontinuitet**, te da se ciljevi I i II svjetskog rata temelje na imperijalizmu predratnoga perioda i strukturi njemačkog društva.
- Iako nacističko nasljeđe za njemačku historiografiju i danas predstavlja glavni izazov, dodatno usložen ujedinjenjem Zapadne i Istočne Njemačke 1989/1990. i novim sukobom i potrebom dvostrukog prevazilaženja prošlosti (nacističkog i istočnonjemačkog totalitarnog društva), danas je traganje za novim zajedničkim i cjelovitim identitetom u procjepu između revizionističke nacionalno- konzervativne struje i lijevo liberalnih intelektualaca. Duboki psihološki jaz između istočnih i zapadnih Njemaca čini ovaj proces dinamičnijim i ponekad dramatičnim.

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

univerzitet u Bielefeldu

Njemačka istorijska socijalna nauka

- *Njemačka istorijska socijalna nauka* predstavlja jedan od savremenih pravaca u njemačkoj istoriografiji, to je kritička socijalna istorija koja je nastala oko grupe istoričara okupljenih oko univerziteta u Bielefeldu. Poput analista, ova grupacija je predložila program za raspravu istorijske društvene (socijalne) nauke kao sociološki, ekonomski i socijalno-psihološki informisane istorijske nauke.

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

univerzitet u Bielefeldu

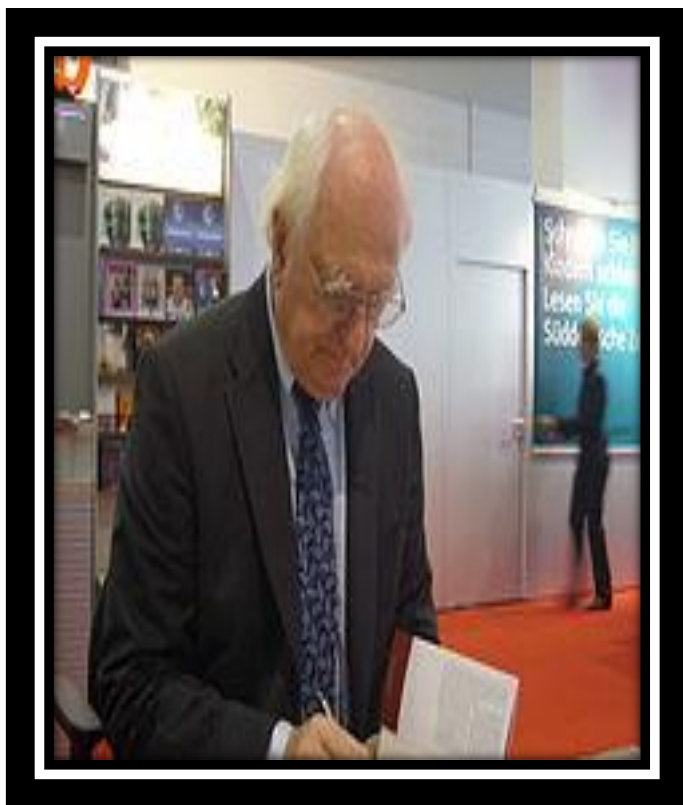
- Tokom 1975. godine pokrenuli su časopis *Istorija i društvo*. Pristalice ove škole smatraju da se o istoriji ne može pisati samo kao o povezanosti događaja, odluka, iskustava i djelatnosti ljudi i da za objašnjenje treba koristiti analitički metodski pristup i generalizujuće šeme, a ne samo postupke razumijevanja. Tako bi se istorija približila sistematskim društvenim naukama i upotrebljavala njihove modifikovane teorije. Ovo učenje se uglavnom zasnivalo na stavovima *Maksa Vebera* (1864-1920), osnivača savremene njemačke sociologije.

Istorija i društvo

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

Hans Ulrich Vehler-BILEFILD

JIRGEN KOKA-BILEFILD

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

Bielefeldska škola

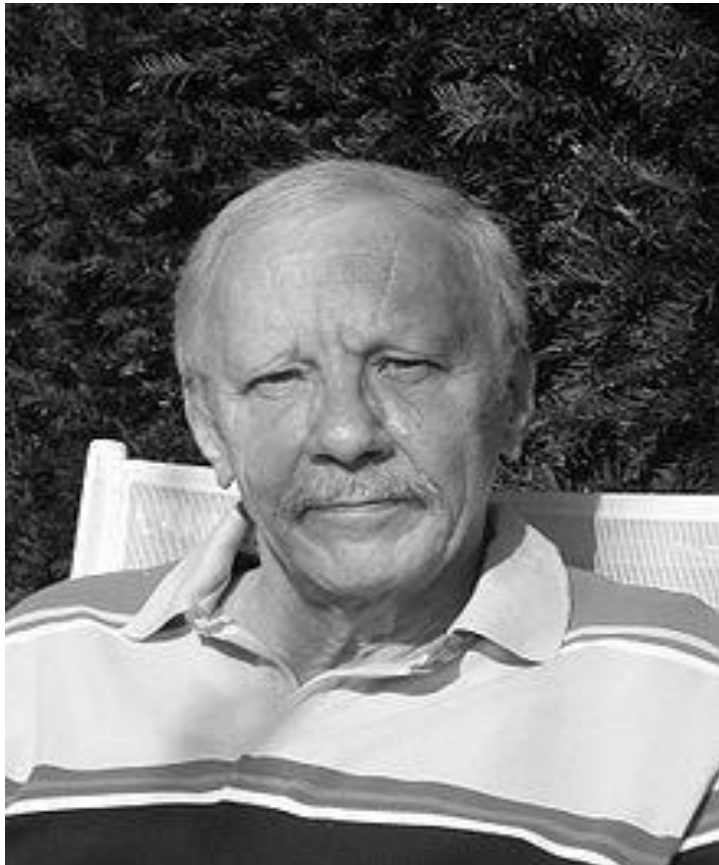

JIRGEN KOKA

- Posebno su stavovi Jirgena Koke, koji se mogu pročitati i na srpskom jeziku (*Jirgen Koka, O istorijskoj nauci, SKZ, Beograd, 1994*) zanimljivi za razumijevanje ovoga pravca u njemačkoj historiografiji. Koka je jedan od predvodnika posebnog reformnog pokreta koji je modernu historiografiju usmjerio da u prošlosti proučava ono područje, kojim se u sadašnjosti bavi sociologija. Zato su njegovi radovi o upravi i činovništvu 1847-1914 na primjeru firme Simens (1969), klasnom društvu u Prvom svjetskom ratu (1973), preduzimačima u vrijeme njemačke industrijalizacije (1975), namještenicima u procjepu između fašizma i demokratije (1977), pretvaranju privatnih službenika u najamnike (1981), građanstvu u XIX vijeku (1988), o radništvu, nadnicama i obrazovanju oko 1800.godine (1990), o radnicima i radnim odnosima u XIX vijeku (1990), obrazac navedenog shvatanja istorijske, kao istorijske socijalne nauke u kojoj je potrebna saradnja

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

HOLM SUNDHAZEN 1942- 2015

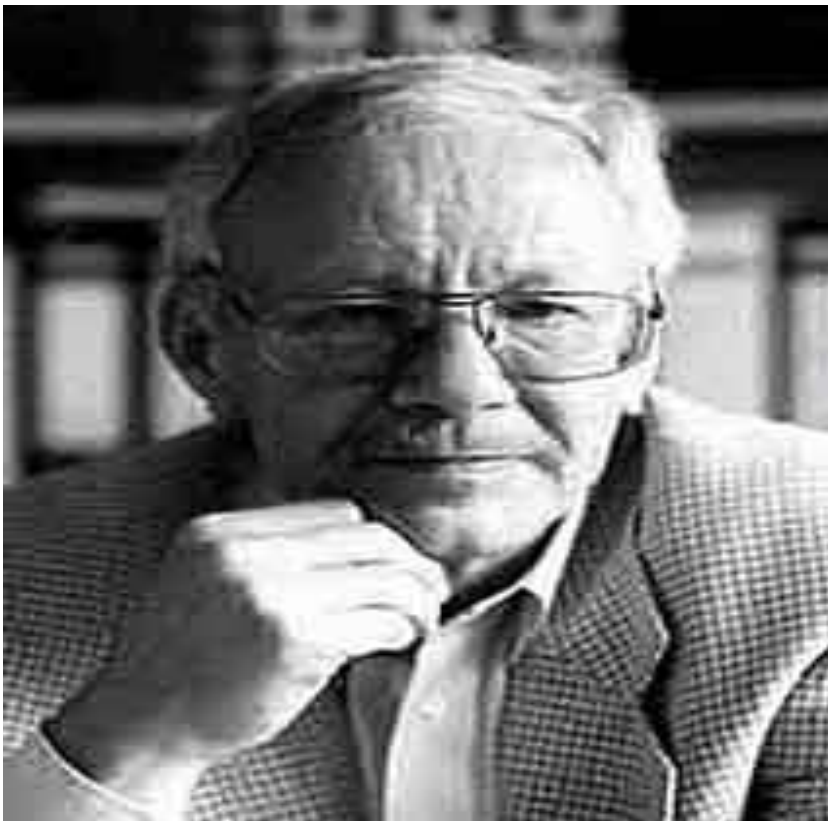

Holm Zundhausen (1942) je profesor istorije Jugoistočne Evrope na Institutu za istočnoevropske studije Slobodnog univerziteta u Berlinu i predsednik Naučnog saveta Instituta za istočnoevropske studije u Minhenu.

**"KAO ŠTO SVAKI HIRURG ZNA SVE O SRCU TAKO I JA ZNAM SVE O
ISTORIJI"**

HOLM SUNDHAZEN 1942- 2015

Odbrana zanata

- **Kada su ga na promociji knjige u Beogradu nacionalisti prekorili "Kako Vi kao Njemac možete pisati o Srbiji?" odgovorio je kontrapitanjem, "Kad vam treba kardilog pitate li ga koje je nacionalnosti"???**

SAVREMENA ISTORIOGRAFIJA- NJEMAČKA

- S određenim zakašnjenjem i njemački historičari su se počeli baviti temama svakodnevnoga života, običnoga čovjeka i svakodnevica. Teme o ishrani, bolestima, ponašanju u različitim starosnom dobu, porodicama, pojedinim grupama, ženama, mentalitetu, promjeni religioznosti, narodnoj kulturi, svečanostima i slično, postale su uobičajene u savremenoj njemačkoj historijskoj antropologiji i historiji svakodnevica. Pritom se i ovdje antropologija temelji na određenom pojmu kulture, počev od tzv. visoke kulture (umjetnost, književnost, ideje, nauka, religija) do oblika ponašanja, mentaliteta, porodičnog života i drugih vrijednosti različitih grupa i staleža.
-